

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Маріупольський державний університет
Освітня програма	920 Менеджмент організацій і адміністрування
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	073 Менеджмент

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Маріупольський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	920
Назва ОП	Менеджмент організацій і адміністрування
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Рудніченко Євгеній Миколайович, Бухаріна Людмила Михайлівна, Стеців Леся Петрівна, Дирів Віталія Юріївна, Величко Олександр Петрович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	15.10.2020 р. – 17.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/samootsinka/mag/vidomosti_samoocinjvanija_mnt_z_pidpisom.pdf
Програма візиту експертної групи	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/vizyty/mag/programa_ekspertizi_menedzhment_ufeb-uzzso_2020-20.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Маріупольський державний університет має на меті досягнення високого рівня якості відповідно до стандартів і рекомендацій щодо її забезпечення у Європейському просторі вищої освіти. Університет уже імplementував багато прогресивних змін, які суттєво підвищили рівень відповідності таким стандартам. Особливої уваги тут заслуговує процес виявлення та урахування потреб стейкхолдерів, запровадження постійної звітності щодо моніторингу ОП, популяризація академічної доброчесності та ін. Освітня програма «Менеджмент організацій та адміністрування» сприяє реалізації таких стратегічних завдань ЗВО. Магістерська програма є актуальною для сучасного ринку освітніх послуг регіону. За метою, структурою та змістом вона загалом є цілісною і дозволяє учасникам освітнього процесу отримати необхідні загальні та фахові компетентності, а також досягти визначених програмних результатів навчання. Програма гармонійно узгоджується із місією та загальною стратегією розвитку Маріупольського державного університету. ЗВО має належну матеріально-технічну базу для підготовки фахівців з менеджменту, а також сприятливе освітнє середовище. До того ж часу існує достатня відповідність якісному рівню організації таких освітніх процесів: проектування цілей ОП; розробка структури та змісту ОП; формування доступу до ОП та визнання результатів навчання; організація навчання і викладання за ОП; контроль знань, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність; забезпечення ОП людськими ресурсами; розробка і впровадження системи внутрішнього забезпечення якості ОП; створення прозорих та публічних процедур для якісного функціонування програми. А, отже, за усіма процесами ОП на сьогоднішній день має загальну відповідність. І зауваження щодо них мають несуттєвий характер. Крім того, консультативне оцінювання ОП також засвідчило існування певних резервів для удосконалення як самої програми, так і процесу її реалізації. Врахування рекомендацій експертної групи дозволить покращити можливості та перспективи успішного функціонування цієї освітньо-професійної програми у майбутньому. Загалом ОП має амбітні цілі та потенційні можливості для успішного розвитку.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Відповідність цілей ОП місії та стратегії розвитку університету. Врахування пропозицій стейкхолдерів щодо змістового наповнення та вдосконалення ОП зважаючи на тенденції розвитку галузі й вимоги ринку праці. Наявність електронного освітнього середовища (навчального порталу університету) з використанням платформи Moodle. Широкий спектр опитувань студентів щодо якості викладання навчальних дисциплін та інших аспектів навчання та оприлюднення звітів про результати таких опитувань на сайті університету. Відповідність академічної кваліфікації усіх НПП щодо фаховості викладання навчальних дисциплін ОП та існування деталізованих процедур проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП. Високий рівень інформаційно-консультативної підтримки студентів з боку адміністрації факультету. Чітко визначена політика та процедура дій у випадку виникнення конфліктних ситуацій. Взірцева практика формування щорічного узагальненого звіту про результати моніторингу на всіх освітніх програмах університету. Завчасне оприлюднення проєктів модернізованих ОП на сайті університету у розділі «Громадське обговорення» та можливість внесення пропозицій усіма зацікавленими особами. Наявність актуальної інформації про ОП для потенційних абітурієнтів та стейкхолдерів у відкритих джерелах ЗВО.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Відсутність в ОП чіткого відображення логічної послідовності вивчення обов'язкових компонент, недосконалість структурно-логічної схеми, певні неузгодження ОП з навчальним планом щодо послідовності вивчення окремих дисциплін. Недостатня інформативність з точки зору набуття компетентностей та ПРН пропонованих вибіркових дисциплін фахової підготовки. Рекомендовано доопрацювати структурно-логічну схему ОП та узгодити послідовність вивчення освітніх компонент з навчальним планом, а також більш інформативно для студентів представити опис вибіркових професійних навчальних дисциплін. Недосконалість графіку освітнього процесу в частині термінів проходження науково-дослідної практики та захисту кваліфікаційної роботи. Рекомендовано удосконалити графік освітнього процесу в частині збільшення часового лагу між закінченням науково-дослідної практики та захистом кваліфікаційної роботи. Низька інформованість студентів стосовно можливостей «неформальної освіти» та процедури зарахування отриманих з її допомогою результатів. Рекомендовано ґрунтовніше ознайомити студентів з процедурами та можливостями визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Відсутність навчання за програмами «подвійного диплому», а також не обізнаність студентів стосовно реалізації таких можливостей. Рекомендовано започаткувати практику реалізації програми «подвійного диплому», залучати здобувачів ОП до реалізації міжнародних проєктів МДУ, а також ґрунтовніше інформувати студентів стосовно реалізації таких можливостей. У нормативних документах МДУ не передбачено порядок оскарження результатів контрольних заходів, а здобувачі ОП не в повній мірі ознайомлені з процедурою вирішення таких проблемних ситуацій. Рекомендовано визначити порядок оскарження результатів контрольних заходів та ознайомити з ним всіх зацікавлених осіб. Відсутня участь у реалізації освітнього процесу на ОП фахівців-практиків на постійній основі. Пропонується залучати фахівців-практиків до проведення практичних занять на постійній основі. Надіслані зауваження стейкхолдерів щодо удосконалення ОП, а також зворотна реакція на позицію стейкхолдерів з боку ЗВО не є публічними. Рекомендовано оприлюднювати уніфіковану таблицю із пропозиціями та зауваженнями стейкхолдерів, а також узагальнену інформацію про схвалені чи відхилені пропозиції.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Загальна мета ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» орієнтована на підготовку фахівців, здатних ідентифікувати та розв'язувати складні задачі у сфері управління організаціями, здійснювати інновації в умовах невизначеності. Цілі ОП узгоджуються із місією університету, яка окреслена у Стратегії розвитку Маріупольського державного університету «МДУ-2020» (http://mdu.in.ua/index/msu_2012/0-77), а також з принципами і завданнями освітньої діяльності, що сформульовані у розділі II Статуту ЗВО (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf). Під час інтерв'ювання представників топ-менеджменту університету, НПП, допоміжних служб було з'ясовано, що відкриття даної ОП було продиктоване не лише економічною доцільністю, але і викликами, що сформувалися на ринку праці та необхідністю реалізації завдань, визначених у Стратегії розвитку університету.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

До оновлення та вдосконалення ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» залучаються потенційні роботодавці. Це було підтверджено під час проведення зустрічі з представниками роботодавців (Аліна Козицька – проєктний менеджер Центру підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу, Інна Смолій – менеджер по персоналу Східного РУ Приватбанку, Олена Політик - віце-президент Донецької торговельно-промислової палати, керуюча Відділенням Донецької торгово-промислової палати у м. Маріуполь). За словами роботодавців обговорення програмних результатів ОП проводилося під час загальних зустрічей-дискусій, круглих столів та особистих зустрічей викладачів кафедри менеджменту з роботодавцями. Підтвердженням таких обговорень є зустріч з представниками ПАТ КБ «Приватбанк» у м. Маріуполь <https://bit.ly/31Pbr4l>, on-line зустріч за допомогою платформи ZOOM з представниками Центру підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу <https://bit.ly/3ovG8Fk>, а також рецензії роботодавців щодо змісту та якості аналізованої освітньої програми (додані до відомостей про самоаналіз). Пропозиції стейкхолдерів щодо удосконалення ОП обговорювалися на засіданнях кафедри менеджменту (протокол № 13 від 14.04.2020 р., протокол №14 від 06.05.2020 р.). На зустрічі з експертами роботодавцями було підтверджено певне врахування їх пропозицій щодо посилення набуття здобувачами ОП соціальних навичок soft skills, (що підтверджено введенням до ОП та навчального плану обов'язкової компоненти «HR менеджмент та технології лідерства»), а також посилення прикладного характеру професійної підготовки студентів. Здобувачі вищої освіти також залучаються до вдосконалення ОП, що було підтверджено на зустрічі з експертами як самими здобувачами освіти за цією ОП, так і представниками студентського активу. Зокрема, на основі on-line анкетувань (<http://elf.mdu.in.ua/index/menedzhment/0-20>) було враховано пропозиції здобувачів вищої освіти щодо поглиблення мовної та практичної підготовки, а за результатами участі представників студентського активу у засіданні кафедри (протокол №12 від 3.03.2020 р.) - щодо введення курсів, які спираються на інноваційні моделі дослідження в сфері менеджменту. Окрім того, всі зацікавлені особи можуть долучатися до обговорення проєктів ОП (вони розміщені на офіційному сайті МДУ в розділі Громадські обговорення <https://bit.ly/34vbALW>) і за вказаною адресою електронної пошти (management@mdu.in.ua) надсилати свої пропозиції щодо їх вдосконалення. Таким чином, цілі ОП та програмні результати навчання певною мірою враховують окремі позиції та потреби зацікавлених сторін.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

При формуванні ОП проєктною групою було проаналізовано і враховано тенденції розвитку сучасного ринку праці в контексті затребуваності фахівців, здатних ідентифікувати й розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту та здійснювати інновації. Окрім того, членами робочої групи при формуванні цілей і програмних результатів навчання ОП враховувались актуальні вакансії на ринку праці та рекомендації стейкхолдерів. Вагому роль при цьому відіграла співпраця випускової кафедри з підприємствами, організаціями й установами різних

галузей та сфер діяльності, які формують регіональний попит на ринку праці (Центр підтримки розвитку малого і середнього бізнесу, ПАТ КБ «Приватбанк», Маріупольське відділення Донецької торгово-промислової палати, Центр розвитку стартапів – 1991 м. Маріуполь та ін.). Аналіз структурних компонентів ОП дозволив підтвердити врахування досвіду вітчизняних ЗВО (КНЕУ імені В. Гетьмана, Донецький національний університет економіки і торгівлі (м. Кривий Ріг), Донецький національний університет ім. В. Стуса (м. Вінниця). Також була врахована практика реалізації аналогічних іноземних освітніх програм підготовки магістрів IAE Clermont-Auvergne (м. Клермон-Ферран, Франція) (<https://bit.ly/37M93zi>). Підтверджено також і врахування галузевого і регіонального контекстів. Проте, розробники ОП не в повній мірі скористалися можливостями для підвищення рівня унікальності магістерської програми шляхом додавання переліку власних компетентностей, не віднесених до категорії тих, що регламентовані стандартом. (відповідність ОП державному стандарту становить 78 % обсягу кредитів ЄКТС при регламентованій мінімальній межі 35%). При визначенні програмних результатів навчання враховувалися сучасні тенденції розвитку сфери управління та адміністрування, а під час інтерв'ювання роботодавців було підтверджено, що існує потреба в регіоні у фахівцях з менеджменту. Отже, тенденції розвитку сучасного ринку праці та його галузевий і регіональний контекст, а також досвід аналогічних вітчизняних та іноземних ОП впливають на розробку цілей та зміст освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування».

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня освіти був затверджений 10.07.2019 р. і введений в дію з 2019/2020 навчального року. Його вимоги були враховані під час оновлення освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування», яка була затверджена Вченою радою МДУ (протокол №5 від 26.12.2019 р.) і введена в дію, згідно представлених ЕГ документів, з 01.09.2020 р У 2020 р. ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» була оновлена з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, затверджена рішенням Вченої ради МДУ (протокол №10 від 24.06.2020 р.) та введена в дію з 01.09.2020 р. Загалом ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти. Усі ПРН та загальні й фахові компетентності, які передбачені стандартом, а також ті, які доповнені проектною групою ЗВО досягаються за рахунок обов'язкових компонентів ОП. Це підтверджено матрицею відповідності визначених ОПП результатів навчання і компетентностей. Форма атестації здобувачів вищої освіти також відповідає вимогам стандарту (кваліфікаційна робота).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Відповідність цілей ОП місії та Стратегії розвитку університету. Залучення роботодавців, здобувачів вищої освіти та інших зацікавлених осіб до оновлення та вдосконалення ОП. Врахування тенденцій розвитку сфери управління та адміністрування, галузевого і регіонального контекстів при формуванні програмних результатів навчання за ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони та недоліки: Потреба у більш змістовному та поглибленому проведенні анкетувань стейкхолдерів щодо формування цілей та програмних результатів навчання за ОП, а також набору освітніх компонент та їх тематичного наповнення. Рекомендації: Поглибити змістовність проведення анкетувань стейкхолдерів щодо формування цілей та програмних результатів навчання за ОП, а також набору освітніх компонент та їх тематичного наповнення. Підвищити рівень унікальності ОП за фаховими компетентностями та ПРН.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1, 1.3. та 1.4. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 1.2, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх

контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 1. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП становить 90 кредитів, що відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту» та стандарту спеціальності 073 «Менеджмент» другого (магістерського) освітнього рівня. Вимога щодо спрямування мінімального (35%) обсягу ОП для здобуття загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю «Менеджмент», визначених стандартом вищої освіти, дотримана (в ОП ця межа складає 78%). Вибіркова компонента ОП складає 24 кредити (26,7% від загального обсягу кредитів відведених на ОП), що відповідає вимогам законодавства.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» другого (магістерського) освітнього рівня є структурованою у відповідності до Стандарту та «Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті» (розділ 3, п.3.1.) (<https://bit.ly/37HflQB>). ОП містить 14 обов'язкових компонент та 8 вибірових. Таку ж кількість компонент містить і навчальний план. Проте, в ОП не має чіткого відображення логічної послідовності вивчення обов'язкових компонент, а представлена структурно-логічна схема ОП потребує доопрацювання. Це зумовило певні неузгодження ОП з навчальним планом щодо послідовності вивчення окремих дисциплін. Зокрема, у логічно-структурній схемі ОК 3 є передумовою для ОК 7, проте у навчальному плані дисципліна, що формує ОК 3 передбачена у 3-тньому семестрі, а ОК 7 – у 1-ому семестрі. Така ж невідповідність має місце і щодо компонент ОК 1 і ОК 6. Не прослідковується взаємозв'язок між ОК 1 «Академічне письмо» та ОК 4 «Методологія та організація наукових досліджень», а передумовою ОК 13 «Науково-дослідна практика» (яка спрямована на оволодіння студентами системою професійних вмінь та навичок, а також первинним досвідом професійної діяльності) є не лише ОК 4 «Методологія та організація наукових досліджень». У навчальному плані вивчення дисциплін загальної та професійної підготовки за профілем ОП передбачене впродовж 1 – 3 семестрів. Дисципліни, які формують індивідуальну освітню траєкторію за ОП здобувачі вищої освіти мають змогу вивчати протягом 2- 3 семестру. У сукупності освітні компоненти в цілому дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання, що підтверджується матрицею відповідності визначених ОПП результатів навчання і компетентностей. Усі ПРН та загальні і фахові компетентності досягаються за рахунок обов'язкових компонентів ОП. На виконання кваліфікаційної роботи виділено 9 кредитів.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП та її освітні компоненти в цілому відповідають предметній області спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». За результатами навчання на ОП випускниками можуть бути досягнуті компетентності, зазначені у Стандарті вищої освіти за цією спеціальністю завдяки освітнім компонентам, включеним до програми. Одночасно, інтерв'ю зі студентами, роботодавцями показало, що ОП може бути покращена за рахунок додавання дисциплін, які спрямовані на посилення прикладного характеру професійної підготовки студентів в частині практичного застосування набутих компетентностей.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії через розроблення та реалізацію індивідуального навчального плану, створення умов для вільного вибору студентами вибірових навчальних дисциплін. Цей процес регламентує низка внутрішніх документів Університету, зокрема: п.3.10, 3.11, 3.12 «Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті» (<https://bit.ly/31KKуyq>), «Положення про вибірові дисципліни у Маріупольському державному університеті» (<https://bit.ly/2TvpGXm>). Здобувачі освіти за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» мають можливість обрати дві дисципліни загальної підготовки (6 кредитів) із Каталогу елективних дисциплін циклу загальної підготовки (<https://bit.ly/3ovDJKN>) та шість дисциплін професійної підготовки (18 кредитів) із Каталогу елективних

дисциплін професійної підготовки (<https://bit.ly/2HDMu1A>). Проте у Каталозі елективних дисциплін професійної підготовки опис запропонованих на вибір курсів обмежується інформацією про мету та завдання навчальної дисципліни без відображення компетентностей, яких може бути досягнуто та ПРН. Студенти під час інтерв'ювання підтвердили надану їм можливість вільного вибору дисциплін. Також вони продемонстрували обізнаність у процедурі вибору. Вивчення дисциплін за вибором розпочинається у II семестрі, а вибір здійснюється в електронній формі з використанням Googl-form, що розміщена на офіційному сайті МДУ (<https://bit.ly/2HJ3vKA>) та письмово у формі заяви. Здобувачі освіти обирають дисципліни одразу на II та III семестр навчання. Можливо варто було б процедуру обрання на III семестр здійснювати не на початку їх навчання за цією ОП, а дещо пізніше (наприклад у ті ж терміни, що і бакалаврат, тобто до 1 квітня), що дало б можливість здобувачам освіти, адаптувавшись протягом I семестру до навчального процесу, більш чіткіше та свідоміше сформулювати бажану для себе освітню траєкторію. Також від студентів під час зустрічі була отримана інформація, що перелік вибіркових дисциплін є доволі великим і задовольняє їхні вимоги, а на вибір дисциплін найчастіше впливають поради кураторів та особисті уподобання. Однак через організаційні вимоги щодо кількості студентів, яка необхідна для запровадження вибіркової навчальної дисципліни циклу загальної підготовки (не менше 10 осіб згідно п.2.8 “Положення про вибіркові дисципліни у МДУ”), індивідуальні навчальні плани здобувачів в частині вибіркової компоненти співпадають.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

В ОП передбачена обов'язкова компонента «Науково-дослідна практика» обсягом 9 кредитів та тривалістю 9 тижнів. Питання організації та проведення практики регламентується Положенням про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету (<https://bit.ly/37Ns99H>) та Положенням про проведення науково-дослідної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (<https://bit.ly/2J2SHaW>). Основним навчально-методичним документом, яким керуються здобувачі вищої освіти ОП є Робоча програма науково-дослідної практики, у якій відображається зміст, етапи та методичні рекомендації щодо її проходження, а також програмні результати та компетентності, яких буде досягнуто в процесі проходження цієї практики. Практика (згідно робочої програми) трактується як підсумковий етап підготовки здобувача до виконання кваліфікаційної роботи, а під час її проходження здійснюється збір практичних та статистичних матеріалів для написання окремих розділів кваліфікаційної роботи. Проте, графіком навчального процесу передбачено проходження науково-дослідної практики з 7-го по 15-ий тиждень III семестру, а захист кваліфікаційної роботи – протягом 16-го тижня цього ж семестру, тобто зразу ж після завершення практики. Такі стислі часові рамки між завершенням практики та захистом кваліфікаційної роботи можуть завадити студентам у повній мірі відобразити у кваліфікаційних роботах результати своїх практичних та аналітичних досліджень в умовах конкретного підприємства. Зустріч з представниками бізнес-структур регіону підтвердила, що випускова кафедра менеджменту тісно співпрацює з представниками роботодавців стосовно надання можливості проходження практики студентам ОП. В Університеті укладено відповідні угоди, які були представлені за запитом ЕГ. Результати опитування здобувачів вищої освіти засвідчили, що переважна їх більшість вважають достатнім обсяг практичної підготовки, визначений в ОП. У цілому зміст програми практики відповідає очікуванням стейкхолдерів та тенденціям ринку праці і дозволяє досягти програмних результатів навчання за цією компонентою.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОП передбачає набуття здобувачами таких соціальних навичок, як: «Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)» (ЗК 5), «Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства, здійснювати наукову полеміку та спілкування державною та іноземною мовами» (ЗК 8), «Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми» (СК 6), «Здатність до управління професійним, діловим та особистим розвитком колективу та його творчого потенціалу толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесіональні та культурні відмінності» (СК 14). Їх формування забезпечується такими компонентами ОП: ОК 3 «Психологія управління», ОК 5 «Іноземна мова у професійному середовищі», ОК 7 «HR менеджмент та технології лідерства». Окрім того, більшість інших освітніх компонент також мають окремі тематичні розділи, які дозволяють набуття певних соціальних навичок (soft skills). У відповідності до “Положення щодо політики розвитку soft skills в Маріупольському державному університеті” (<https://bit.ly/2G3eONn>) кафедра менеджменту при реалізації ОП впроваджує політику розвитку soft skills через залучення студентів до наукових дискусій, круглих столів, творчих конкурсів, до різного роду активностей та суспільної роботи. Проте, можливості для набуття навичок soft skills на ОП можна було б розширити і за рахунок додаткових курсів, факультативів, тренінгів. Потреба у розвитку та якісному поліпшенні soft skills була підтверджена і роботодавцями під час зустрічі з ЕГ.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Згідно розділу 5 «Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті» (<https://bit.ly/3kzrKK1>) обсяг одного кредиту становить 30 годин, навантаження повного навчального року – 60 кредитів, а максимальне тижневе аудиторне навантаження для здобувачів ступеня «Магістр» не повинно перевищувати 18 год. Навантаження студента з дисципліни (модуля) впродовж періоду навчання (семестру) складається з контактних годин та самостійної роботи. Згідно навчального плану ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» обсяг аудиторних занять складає 1/3, а самостійної роботи - 2/3 від часу, відведеного на дисципліну. Загальні положення щодо самостійної роботи регламентує п. 4.3.9 «Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті», а зміст самостійної роботи студента у форматі конкретної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти ними було підтверджено достатність аудиторної та самостійної роботи за більшістю освітніх компонент. Тому обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонент (у кредитах ЄКТС) переважно реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів і у цілому дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання за ОП.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за ОП не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Широкий перелік вибіркової компоненти, наявність каталогів елективних дисциплін циклу загальної й професійної підготовки та оприлюднення їх на сайті університету. Сформована практика співпраці з роботодавцями. Освітніми компонентами ОП передбачено формування у здобувачів вищої освіти соціальних навичок. Обсяг ОП та окремих освітніх компонент у кредитах ЄКТС дозволяє досягти цілей та програмних результатів навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони та недоліки: Відсутність в ОП чіткого відображення логічної послідовності вивчення обов'язкових компонент, недосконалість структурно-логічної схеми, певні неузгодження ОП з навчальним планом щодо послідовності вивчення окремих дисциплін. Недостатня інформативність пропонуваніх вибіркової дисциплін професійної підготовки. Організаційні обмеження щодо мінімальної чисельності здобувачів для вибору освітніх компонент не враховують динаміку зміни контингенту студентів. Недосконалість графіку освітнього процесу в частині термінів проходження науково-дослідної практики та захисту кваліфікаційної роботи, що може завадити студентам у повній мірі відобразити в кваліфікаційних роботах результати своїх прикладних практичних та аналітичних досліджень. Рекомендації: Доопрацювати структурно-логічну схему ОП та узгодити послідовність вивчення освітніх компонент з навчальним планом. Більш інформативно для студентів представити опис вибіркової професійної навчальної дисциплін, вказавши яких саме ПРН та компетентностей буде досягнуто в процесі їх вивчення. Переглянути обмеження щодо мінімальної чисельності студентів для вибору освітніх компонент, зважаючи на динаміку зменшення контингенту здобувачів. Розглянути можливість зміни термінів обрання здобувачами вищої освіти вибіркової компоненти III навчального семестру (перенесення з I на II семестр). Удосконалити графік освітнього процесу в частині збільшення часового лагу між закінченням науково-дослідної практики та захистом кваліфікаційної роботи, щоб дати можливість здобувачам вищої освіти ОП в повній мірі врахувати результати своїх практичних досліджень та аналітику стосовно конкретних підприємств (баз практики). Розширити можливості для набуття навичок soft skills на ОП за рахунок додаткових курсів, факультативів, тренінгів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 2.1, 2.3, 2.4, 2.6 та 2.8. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 2.2 та 2.5 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 2. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання до Маріупольського державного університету в 2020 році розроблені прийнятною комісією та затверджені Вченою радою університету відповідно до Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11 жовтня 2019 року № 1285 та Змін до Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 4 травня 2020 року № 591. Правила містяться на сайті ЗВО і є у вільному доступі (<https://bit.ly/3dzTOdy>). Правила є зрозумілими, без дискримінаційних положень та чітко визначають вимоги щодо осіб, які прагнуть вступити до магістратури, а також включають етапи вступної кампанії. Вступ на освітню програму “Менеджмент організацій і адміністрування” відбувається у формі єдиного вступного іспиту з іноземної мови, співбесіди та вступного іспиту. З приводу єдиного вступного іспиту з іноземної мови на сайті ЗВО у відповідному розділі надана уся необхідна інформація для абітурієнтів. Під час фокус-групи із здобувачами вищої освіти було вказано, що у них не виникало труднощів із інформаційним забезпеченням під час вступної кампанії.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з Правилами прийому до Маріупольського державного університету в 2020 році за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня (<https://bit.ly/2T4FjoL>) здобувач повинен мати ступінь бакалавра, магістра (ОКР «Спеціаліст»). Програма вступного фахового іспиту на освітню програму “Менеджмент організацій і адміністрування”, розміщена на сайті ЗВО (<https://bit.ly/3kd8bXD>) і є у вільному доступі. Згідно з правилами вступ передбачає співбесіду, вступний іспит та ЄВІ з іноземної мови. Співбесіда складається з теоретичних питань, що дозволяють перевірити уміння абітурієнтів з обраного фаху. Вступний іспит передбачає відповіді на теоретичні питання та тестові завдання, що дозволяють перевірити знання та уміння. Зміст вступного випробування відповідає (організаційний менеджмент, операційний менеджмент, управління персоналом та інші теми) рівневі початкових компетентностей, необхідних для початку навчання на програмі. У програмі наведено етапи проведення іспиту, критерії та шкала оцінювання.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО порядок визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти визначені низкою документів, а саме: Інструкцією про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/3lZPZRK>), де прописано порядок перезарахування навчальних дисциплін, визначення та складання академічної різниці. Положенням про порядок переведення, поновлення та вступу на паралельне навчання у Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/37m10ZA>), яке містить процедури переведення студентів як в межах університету, так і з інших закладів вищої освіти. Визнання результатів, отриманих під час академічної мобільності, регулюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/2IA9rya>). Усі документи містяться на сайті ЗВО та є у вільному доступі. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти не було продемонстровано обізнаності про право студентів на участь у програмах обміну, стажування тощо. На освітній програмі випадків перезарахування навчальних дисциплін, або визнання результатів академічної мобільності не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті регулюється Порядком визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті (<https://bit.ly/2T59bVf>). Для визнання результатів навчання,

отриманих у неформальній освіті, необхідним є створення комісії, яка розглядає заяву здобувача вищої освіти та документи (сертифікати, свідоцтва тощо), що підтверджують ті результати навчання, які здобувач отримав за результатами неформальної освіти. Даний документ оприлюднено на сайті університету та знаходиться у вільному доступі. У процесі спілкування було з'ясовано, що закладом проводиться ряд неформальних заходів. Проте студенти ОП не проінформовані про такі можливості. Процедура визнання результатів є зрозумілою. Однак перевірити її в реальності не було можливості унаслідок відсутності подібних прецедентів за освітньою програмою. Це підтверджено інформацією, наведеною у відомостях самооцінювання та при відеозустрічах із представниками ЗВО та здобувачами вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У МДУ визначені чіткі та зрозумілі правила прийому, переведення, поновлення та визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, а також процедура визнання неформальної освіти. Усі необхідні документи, які містять інформацію щодо вступу, визнання результатів неформальної освіти та академічної мобільності розміщено у вільному доступі на сайті ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони та недоліки: Незважаючи на наявність процедури визнання неформальної освіти та процедури зарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, або за програмами академічної мобільності, здобувачі освітньої програми не ознайомлені з такими можливостями. Рекомендації: З метою залучення студентів до здобуття неформальної освіти та участі у програмах академічної мобільності рекомендовано ознайомити здобувачів вищої освіти з напрямками та можливостями таких заходів, а також процедурами зарахування, отриманих з їх допомогою, результатів навчання.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 3.1 та 3.2. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 3.3 та 3.4 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 3. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Під час аналізу форм та методів навчання, які використовуються на ОП, було проведено усне опитування студентів, які засвідчили, що програмні результати навчання за окремими компонентами ОП в основному досягаються методами, заявленими у звіті про самоаналіз у матриці відповідності (таблиця 3), а також забезпечені відповідними спеціальними матеріально-технічними та інформаційними засобами (таблиця 1). Також у ході інтерв'ювання було з'ясовано, що при викладанні на ОП використовуються як традиційні, так і сучасні активні методи навчання (семінари-дискусії, творчі аналітичні роботи, ділові ігри, кейс-стаді), які дозволяють розвивати набуті теоретичні знання з освітньої компоненти та перетворювати їх у практичні навички. Здобувачі мають доступ до навчально-методичних матеріалів, які розміщені на Навчальному порталі МДУ (<https://bit.ly/3ovBreL>). Також було підтверджено, що задіяні методи навчання і викладання відповідають концепту студентоцентрованості. Протягом навчального року серед студентів неодноразово проводяться різні види опитувань щодо їх задоволеності якістю освітнього процесу (<https://bit.ly/34x5hNL>), якістю викладання навчальних дисциплін (прикладні таких анкет в паперовій формі та аналітику щодо результатів анкетування було представлено за запитом ЕГ). Опитування здобувачів вищої освіти проводяться і за іншими аспектами навчання, зокрема: щодо організації освітнього процесу в умовах карантину (<https://bit.ly/3e2NAdq>), щодо складання державної атестації за допомогою технологій дистанційного навчання в умовах карантину (<https://bit.ly/2NHvmlY>); щодо складання сесії в умовах дистанційного

навчання <https://bit.ly/3dY7Vtp>). Звіти про результатів таких опитувань оприлюднюються на сайті МДУ (<https://bit.ly/35GN9dS>) і свідчать про достатній рівень задоволеності здобувачів вищої освіти якістю викладання навчальних дисциплін та змістовим наповненням освітніх компонент навчального процесу. Студенти, які потребують вільного відвідування лекційних занять у зв'язку з працевлаштуванням за фахом мають можливість навчатися за індивідуальним графіком згідно «Положення про індивідуальний графік навчання у Маріупольському державному університеті» (<https://bit.ly/3ou4Wow>). Таким чином, форми та методи навчання і викладання відповідають заявленим в ОП цілям, дозволяють досягати програмних результатів навчання, узгоджуються із студентоцентрованим підходом.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Під час онлайн-зустрічей зі здобувачами вищої освіти та з представниками студентського самоврядування було встановлено, що усі учасники освітнього процесу у доступній і зрозумілій формі за різними інформаційними каналами на безоплатній основі мають змогу отримати інформацію про цілі, зміст, освітні компоненти та програмні результати навчання на даній ОП (освітня програма розміщена у вільному доступі на сайті МДУ). Студенти підтвердили, що, отримавши доступ до веб-центру МДУ (дистанційне навчання на основі платформи Moodle, <http://moodle.mdu.in.ua>), вони можуть ознайомитися зі змістом робочої програми освітньої компоненти та відповідним комплексом навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни (КНМЗНД), а також самостійно опрацювати лекційний матеріал, виконати завдання, пройти тестування. Це свідчить про ефективне застосування системи дистанційного навчання в освітньому процесі. У вільному доступі на сайті МДУ робочі програми навчальних дисциплін натепер не розміщуються. На запит експертній групі було надано тимчасовий доступ до системи дистанційного навчання університету. Аналіз змісту робочих програм навчальних дисциплін та програм практик у системі Moodle та у Відомостях про самоцінювання ОП загалом дозволяє стверджувати, що здобувачі мають можливість самостійно ознайомитися із цілями, програмними результатами навчання, порядком та критеріями оцінювання у межах освітніх компонент. Крім того, під час аудиторних занять така інформація надається кожним викладачем на першому занятті з навчальної дисципліни. Під час онлайн-зустрічей було з'ясовано, що здобувачі вищої освіти за ОП володіють інформацією про систему і критерії оцінювання знань. Надання доступної і зрозумілої інформації усім учасникам освітнього процесу щодо цілей, змісту і ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у формі силабусів поки не застосовується.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Студенти другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування», поєднують навчання і дослідження насамперед через свою участь у науково-практичних конференціях різного рівня, наукових семінарах, форумах <https://bit.ly/3dZhzvP>. Крім того, здобувачі вищої освіти (Алахвердова М.М., Юрченко А.О.) були співвиконавцями наукової теми кафедри (було представлено на запит ЕГ «Технічне завдання на проведення науково-дослідної роботи за рахунок власних коштів по темі «Стратегія розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Приазов'я»). Студенти ОП були призерами Міжнародного конкурсу наукових робіт зі спеціальності «Менеджмент» (Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського (3-тє місце, 2018, 2019), Всеукраїнського конкурсу студентських дипломних робіт (2-ге місце, 2020) <https://bit.ly/34xIvQ3>. Здобувачі вищої освіти є постійними учасниками щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» (проводиться на базі кафедри менеджменту) та мають можливість апробувати результати своїх наукових досліджень у формі виступів та публікації тез доповідей. Окрім того, на кафедрі менеджменту працює студентське науково-дослідне товариство «ЕсопоМіх». Щорічно в МДУ проходить Декада студентської науки. Таким чином, ЗВО у цілому забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП. Однак рівень залучення студентів до національних та міжнародних конкурсів з НДР потребує покращення.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Під час онлайн-зустрічі з НПП, які забезпечують підготовку здобувачів за ОП, з'ясовано, що вони мають можливість оновлювати зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик через підвищення кваліфікації, тренінги, стажування у вітчизняних та зарубіжних ЗВО. При цьому було зазначено, що питання оновлення змісту освіти обговорюються на засіданнях кафедри при щорічному затвердженні робочих програм навчальних дисциплін та іншого навчально-методичного інструментарію (відповідно до «Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни Маріупольського державного університету» (п.2.5.1) (<https://bit.ly/37KyGAd>) Приклади впровадження сучасних практик галузі в освітній процес мають такі викладачі як Мацука В.М., Осипенко К.В., Перепада Ф.Л. та ін. Проте, вибірковий перегляд робочих програм навчальних дисциплін ОП виявив, що у деяких з них недостатньо відображаються наукові досягнення та сучасні практики у відповідній галузі, оскільки значна частка рекомендованих базових джерел датується 10-15-ти річною давністю

(«Конкурентоспроможність глобальних компаній», «Методологія та організація наукових досліджень», «Міжнародний готельно-ресторанний бізнес», «Психологія управління»). Дисципліни, які викладають НПП переважно відповідають напрямам їх наукових інтересів. Оновлення змісту освітніх компонент ОП на кафедрі здійснюється до початку навчального року. У цілому це сприяє якісному забезпеченню освітнього процесу за ОП.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Процес інтернаціоналізації діяльності МДУ реалізується через розвиток існуючих та встановлення нових контактів з міжнародними партнерами, укладання договорів щодо співпраці. Насьогодні кафедра менеджменту співпрацює з Гомельським державним університетом ім. Ф. Скорини (Білорусь), де проходили міжнародне стажування викладачі кафедри Балабаниць А.В., Кислова Л.А., Мацука В.М., а також налагоджується співпраця з університетом Оверні м. Клермон-Феран (Франція). НПП, що залучені до реалізації ОП, приймають участь у закордонних наукових конференціях та програмах, а також публікують результати своїх наукових досліджень у періодичних виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах, включно з Scopus та Web of Science. Проте наразі процес інтернаціоналізації діяльності ЗВО є недостатнім, особливо в частині міжнародної академічної мобільності здобувачів ОП, залучення студентів до участі в міжнародних наукових конференціях та проектах. Під час зустрічі із здобувачами вищої освіти з'ясовано, що на ОП відсутня практика навчання за програмами «подвійного диплому», «спільного диплому», а студенти не обізнані стосовно реалізації таких можливостей.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Наявність електронного освітнього середовища (навчального порталу університету), що забезпечує можливість зручного доступу до навчально-методичних матеріалів і створює умови для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Широкий спектр опитувань студентів щодо якості викладання навчальних дисциплін та інших аспектів навчання (зокрема актуальних на сьогодні питань організації освітнього процесу в умовах карантину) та оприлюднення звітів про результати таких опитувань на сайті МДУ. Присутність науково-дослідної складової у викладанні та навчанні за ОП. Участь НПП, що залучені до реалізації ОП, у закордонних наукових конференціях та програмах стажування, а також наявність у них публікацій у періодичних виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах, включно з Scopus та Web of Science».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони та недоліки: Низький рівень оновлення змісту освіти в частині формування рекомендованих джерел для засвоєння курсу в робочих програмах навчальних дисциплін. Недостатній рівень процесу інтернаціоналізації діяльності ЗВО, особливо в частині міжнародної академічної мобільності здобувачів ОП. Відсутність практики навчання за програмами «подвійного диплому», «спільного диплому», а також необізнаність студентів стосовно реалізації таких можливостей. Рекомендації: Рекомендовано розглянути можливість здійснювати надання доступної і зрозумілої інформації усім учасникам освітнього процесу, щодо цілей, змісту і ПРН, порядку та критеріїв оцінювання, у формі силабусів. Оновити в робочих програмах навчальних дисциплін список рекомендованих джерел з урахуванням наукових досягнень та сучасних практик у відповідній галузі (стосується року видання, включення іноземних джерел та наукових праць викладачів). Підвищити рівень інтернаціоналізації ОП шляхом впровадження програм міжнародної академічної мобільності здобувачів, залучення їх до міжнародних конкурсів з НДР, також розширити інформування студентів стосовно реалізації таких можливостей.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 4.1, 4.2, та 4.3. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 4.4. та 4.5, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 4. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Основними формами оцінювання на ОП “Менеджмент організацій і адміністрування” є поточний (усне опитування, колоквиум, лабораторні заняття тощо) та підсумковий види контролю, а також оцінювання практик та курсових робіт, атестація здобувачів вищої освіти. Це наведено у Положенні про організацію освітнього процесу: (<https://bit.ly/357RoR7>), а також Положенні про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (<https://bit.ly/3kbxzo3>). Положення розміщені на сайті ЗВО у вільному доступі. У робочих програмах навчальних дисциплін наведені критерії та засоби оцінювання, розподіл балів та шкала оцінювання. На фокус-групі зі студентами було з'ясовано, що на першому занятті з дисципліни викладач ознайомлює їх з критеріями та методами оцінювання. Крім того, було зазначено, що для отримання інформації стосовно оцінювання з того чи іншого предмету, активно використовується платформа Moodle. Результати роботи студентів за певною освітньою компонентою виставляються в електронному журналі на платформі Moodle.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форма атестації здобувачів за освітньою програмою визначається Стандартом вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» (<https://bit.ly/3ooykLz>). Основною формою підсумкової атестації здобувачів вищої освіти ОП є захист кваліфікаційної роботи. Підсумкова атестація регламентована Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в МДУ (<https://bit.ly/347JeY0>). Захисту кваліфікаційної роботи передують її перевірка на плагіат. Процедура перевірки вимагає і не менше 75% оригінальності роботи. Для цього застосовується сервіс UNICHECK.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів є доступними для всіх учасників освітнього процесу, що підтверджено на фокус-групі зі студентами. До того ж вони визначені в Положенні про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (<https://bit.ly/2FJ8k6i>). Положення знаходиться у вільному доступі на сайті ЗВО. Крім цього, правила проведення контрольних заходів повідомляються студентам на першому занятті з дисципліни. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується шляхом оприлюднення отриманих студентами результатів поточного (в електронному журналі) та підсумкового контролю з певної дисципліни. Під час фокус-групи з науково-педагогічним персоналом було озвучено, що оцінка за іспит складається з балів отриманих під час виконання поточних завдань, а також з балів за складання іспиту. До процедури оцінювання дипломних робіт залучаються роботодавці, а саме представники торгово-промислової палати міста Маріуполя. Для врегулювання конфлікту інтересів, у МДУ розроблена процедура вирішення конфліктних ситуацій на факультетах (<https://bit.ly/2T3d9uf>). Згідно з нею, у випадку звернення, створюється відповідна комісія. На фокус-групі студенти повідомили, що для вирішення конфліктної ситуації вони можуть звернутися до куратора групи. Згідно Положення про організацію освітнього процесу порядок оскарження контрольних заходів з метою підвищення позитивної оцінки не передбачено. Процес повторного проходження дозволяється не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється деканом факультету та регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/2T5Su8O>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В МДУ розроблено низку внутрішніх документів, які регулюють процес дотримання академічної доброчесності. Серед них Положення про академічну доброчесність в Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/3j8mFqr>). У Положенні визначена процедура дій на випадок прояву академічної недоброчесності та відповідальність за її порушення. Крім того, функціонують Положення про запобігання та виявлення академічного

плагиату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ (<https://bit.ly/31g3CEn>) та Етичний кодекс (<https://bit.ly/31je6D8>). У кодексі визначено як запобігти академічному плагиату, або його виявити, а також описана процедура перевірки робіт на плагиат. Усі документи розміщені на сайті ЗВО та є у вільному доступі. Популяризація академічної доброчесності у закладі відбувається шляхом включення до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» тем «Організація науково-дослідної роботи магістрів», «Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагиатом». На фокус-групі здобувачі вищої освіти продемонстрували часткову обізнаність щодо академічної доброчесності. На сайті ЗВО створено спеціальний розділ присвячений академічній доброчесності, доступ до якого може здійснюватися через QR-код, розміщений на вході до навчальних аудиторій. В ЗВО інструментом протидії використанню плагиату в магістерських роботах є сервіс UNICHECK. Підтвердженням цього є угода 70/03 від 10.03.2020 р. (<https://bit.ly/3001OJA>). Експертній групі за допомогою відеозапису було продемонстровано роботу даного сервісу. У разі виявлення плагиату робота повертається на доопрацювання студента спільно з науковим керівником. На зустрічах експертній групі було повідомлено, що випадків порушення академічної доброчесності на освітній програмі не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У МДУ форми контрольних заходів, правила їх проведення та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Позитивною стороною є використання платформи Moodle для оцінювання та контролю знань здобувачів вищої освіти. Визначена процедура повторного перекладання іспитів. У МДУ розроблена процедура вирішення конфліктних ситуацій. Використовується технологічний інструмент протидії плагиату за допомогою ліцензованого програмного забезпечення "UNICHECK".

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони та недоліки: Положенням про організацію освітнього процесу не передбачено порядок оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти не в повній мірі ознайомлені з процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі. Рекомендації: Доцільно визначити порядок оскарження результатів контрольних заходів, які були б прозорими, об'єктивними та зрозумілими, а також доступними усіх учасників освітнього процесу. Варто забезпечувати належне ознайомлення здобувачів вищої освіти із процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі. Рекомендовано популяризувати академічну доброчесність шляхом проведення зустрічей, обговорень та тренінгів з моменту вступу студентів до навчального закладу.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 5.1 та 5.2. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 5.3 та 5.4 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 5. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОП, згідно наданої інформації про пункти відповідності ліцензійним умовам, в цілому дає можливість забезпечити досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Це було з'ясовано ЕГ безпосередньо під час проведення акредитації на основі вивчення інформації про базову освіту, науковий ступінь, вчене звання, стаж роботи, а також за результатами аналізу публікаційної активності НПП й проходження ними фахового підвищення кваліфікації протягом останніх 5 років. Слід відмітити, що значна частка викладачів, що задіяні до реалізації ОП, мають публікації у періодичних виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах, зокрема Scopus та Web of Science. (Гапонюк О.І.,

Горбашевська М.О., Мацука В.М., Омельченко В.Я., Осипенко К.В., Шабельник Т.В., Федорова Ю.В.). Проте, професійна кваліфікація (досвід професійної діяльності у відповідній сфері) викладацького складу програми є недостатньою. ЕК було з'ясовано, що практичний досвід роботи за фахом мають лише Омельченко В.Я. та Шабельник Т.В.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗВО існує чітка процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад академічного персоналу. Вона формується у відповідності до Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових (договорів) контрактів від 05.01.2018 р. (<https://bit.ly/3juXhLB>). Тут визначено загальні положення, процедуру оголошення конкурсу, вимоги до претендентів на різні посади, особливості приймання документів на участь у конкурсі, процес обрання претендентів, умови укладання трудового договору та припинення трудових правовідносин. Детальний опис процесів сприяє прозорості конкурсного добору викладачів. Але використання окремих форм заяв про допуск до конкурсу працівників МДУ (Додаток 1) та працівників інших ЗВО (Додаток 2), недостатньо узгоджується із принципами Положення щодо рівності умов для всіх учасників конкурсу. Крім того, відповідно до п. 2.2 Положення рішення про допуск до участі у конкурсі має ухвалювати конкурсна комісія. Тоді як форма заяв про участь у конкурсі передбачає надання згоди на це і з боку завідувача кафедри, декана факультету, проректора та ін. Але не визначено особливості здійснення процедури за наявності обставин, які дають підстави для обґрунтованого припущення про упередженість певної посадової особи щодо претендента, або наявності з ним конфлікту інтересів. Експертній комісії була надана копія оголошення у газеті «Приазовский рабочий» № 16 (20599) від 01.03.2019 р, а також оголошення про конкурс від 01.03.2019 р. із сайту МДУ (<https://bit.ly/37LweCH>). Однак за усіма вакансіями відсутні цілеорієнтовані вимоги для ОП щодо основних освітніх компонент для викладання, досвіду практичної діяльності НПП у відповідній професійній сфері та ін. Зокрема, за результатами опитування, останнє є бажаною умовою для багатьох стейкхолдерів на цій ОП. Експертна комісія також знайомила із Витягами з протоколів засідання конкурсної комісії МДУ № 2 від 20.12.2017 р. та № 2 від 24.05.2019 р. Процедури конкурсного добору НПП загалом дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів для успішної реалізації освітньої програми. Але існують резерви і для удосконалення цього процесу.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

У МДУ використовується декілька напрямів залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Це, зокрема: 1) залучення їх представників до рецензування якості освітніх програм (Відділення Донецької торгово-промислової палати у м. Маріуполі, ВНЗ «Приазовський державний технічний університет»); 2) співпраця проектної (робочої) групи ОП зі стейкхолдерами щодо поліпшення якості змісту навчання через проведення дискусій на відеоконференціях (Східне регіональне управління Акціонерного товариства державний банк «Приватбанк», Центр підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу); 3) взаємодія із роботодавцями щодо забезпечення умов для проходження виробничих практик; 4) спільна участь викладачів ОП та фахівців із бізнесу у круглих столах та семінарах; 5) спільна присутність представників роботодавців і студентів на днях кар'єри та різних професійних заходах та виставках; 6) проведення на освітній програмі тематичних лекцій, тренінгів (<https://bit.ly/3mscYWo>), участь у форумах (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/152301529501795>) та інші заходи. Усе це було підтверджено на зустрічі експертної групи із представниками Східне РУ Акціонерного товариства державний банк «Приватбанк», Центр підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу, Інвестиційна компанія «Altostrata Investment Limited», Відділ міжнародного співробітництва та протокольної роботи Маріупольської міської ради, Центр розвитку стартапів – 1991 м. Маріуполь. До того ж для підтвердження комісії були надані договори на проходження виробничих практик. Крім того, ЗВО кожного року проводить заходи, які спрямовані на залучення стейкхолдерів до організації та реалізації освітнього процесу. Серед них презентація освітньої програми «Skills Lab» (<https://bit.ly/3ou5C64>). Загалом залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу у на освітній програмі має системний та різноплановий характер.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Участі у реалізації освітнього процесу на освітній програмі фахівців-практиків, експертів у галузі та представників-роботодавців на постійній основі та на умовах трудових відносин не виявлено. Але ЗВО їх періодично запрошує для певних тематичних лекцій, тренінгів та майстер-класів. Серед них лекції практиків на теми: «Фінанси малого бізнесу» (18.01.2020 р.), (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/187464925985455/?app=fbl>); «Характеристики якісного івенту, технології планування Agenda» (04.03.2020 р.) (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/225793458819268>); «Мінімальний набір РМ-новачка» (11.03.2020 р.) (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/230644331667514>). Усе це засвідчила і зустріч зі здобувачами вищої освіти. Між тим опитування студентів вказало на їх бажання щодо більшого залучення професіоналів-практиків до аудиторних занять. Доречність цього підтверджує і наявність незначної кількості НПП із певним професійним досвідом роботи у сфері викладання ОК. Деякі представники роботодавців позитивно б сприйняли

потенційну пропозицію від МДУ щодо працевлаштування за сумісництвом або на умовах погодинної оплати праці. Крім того, на зустрічі із роботодавцями була схвально сприйнята пропозиція експертної комісії щодо можливості укладання охочими студентами комерційних угод на практичну підготовку (із забезпеченням їм мотивованого наставництва з боку підприємства під час проходження виробничих практик). На зустрічі також обговорювалися пропозиції експертів щодо стажування у роботодавців деяких викладачів освітньої програми. Таким чином, залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків на регулярній основі є одним зі шляхів покращення якості ОП.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників (<https://bit.ly/2HwkRLk>) є основним документом, що регулює процес професійного розвитку викладачів університету. Згідно з Положенням між МДУ та суб'єктом підвищення кваліфікації укладається договір, що передбачає стажування одного чи декількох працівників. Аналіз засвідчив, що всі НПП освітньої програми здійснили цей процес протягом останніх 5 років. При цьому він відбувався у різних формах (удосконалення як фахових компетентностей, так і педагогічної майстерності), у різних організаціях та установах (ЗВО, ГО, НДІ, підприємства та ін.) та у різних країнах (Україна, Польща, Білорусь та ін.). МДУ сприяв участі викладачів у тренінгах і семінарах з лідерства (Фундація лідерства вищої освіти з Великої Британії (British Council)), а також тренінгах запрошених фахівців з викладацької майстерності для педагогів переміщених та східних ЗВО (ГО «Вище», Саксонський центр викладання та навчання вищої освіти в Лейпцігу (Німеччина)). Таким чином, забезпечення професійного розвитку НПП значною мірою орієнтоване на співпрацю МДУ із іншими організаціями, а інколи і на повну індивідуальну організацію таких процесів з боку викладачів. До того ж часу варто звернути увагу на певний рівень функціонування власних програм підвищення педагогічної майстерності та професійного розвитку викладачів і у межах МДУ (Школа педагогічної майстерності викладачів). МДУ також стимулює НПП до участі у експертній та науковій діяльності. Під час інтерв'ювання, викладачі загалом засвідчили задоволеність існуючою системою планування та підтримки професійного розвитку у ЗВО, а також підтвердили її ефективність для підвищення якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО діє Тимчасове положення про щорічне рейтингове оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів, 2019 р. (<https://bit.ly/3kyUiDs>). Рейтингове оцінювання діяльності НПП проводиться за підсумками навчального року і охоплює всі види діяльності викладачів: навчальну, методичну, наукову та організаційну роботу. У цьому документі враховуються навчальні та методичні досягнення викладачів переважно на основі бальної оцінки обсягів навантаження за Індивідуальним планом роботи НПП. Але при оцінюванні не беруться до уваги результати опитування стейкхолдерів щодо професіоналізму викладачів. Інформація щодо результатів щорічного оцінювання академічного персоналу, кафедр і факультетів може бути використана для ухвалення управлінських рішень відповідно до чинного законодавства та інших нормативних документів. Відповідно до п. 1.6. рейтингове оцінювання діяльності НПП є основою для стимулювання науково-педагогічних працівників (преміювання, встановлення надбавок, представлення до присвоєння почесних звань, заохочення у вигляді відзнак тощо). Рейтингове оцінювання діяльності викладачів використовується і під час участі в конкурсі на заміщення вакантних посад, а також розподілу навчального навантаження НПП на новий навчальний рік. До того ж результати щорічного оцінювання можуть також братися до уваги при вирішенні питань соціальної спрямованості, розвитку матеріальної бази кафедр (в залежності від фінансових можливостей ЗВО). Тому такі процедури є засобом як морального, так і матеріального заохочення викладачів до професійного розвитку, у тому числі й до покращення викладацької майстерності. Крім того, в університеті діє Положення про матеріальне заохочення науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти МДУ за високий рівень результатів наукової роботи, 2020 р. (<https://bit.ly/3dXEiIG>). Положення розроблено з метою стимулювання розвитку наукових досліджень, підготовки науково-педагогічних кадрів, відзначення особистого внеску окремих НПП, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти очної форми навчання МДУ, забезпечення високого рівня наукової діяльності МДУ, а також стимулювання підвищення рівня наукових досліджень та оприлюднення їх результатів у виданнях, які індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science. Матеріальне заохочення претендентів здійснюється шляхом преміювання, на підставі наказу ректора, відповідно до критеріїв і у обсягах, які визначені у Положенні. Протягом останніх років було премійовано викладачів ОП за високі досягнення у навчальній і науковій діяльності, вручено подяки та грамоти Донецької облдержадміністрації, подяки ректора, цінні подарунки тощо. Це було підтверджено на зустрічі із академічним персоналом. Таким чином, у ЗВО функціонує система стимулювання поліпшення та розвитку науково-педагогічної діяльності, зокрема і викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Відповідність академічної кваліфікації усіх НПП щодо фаховості викладання навчальних дисциплін ОП. Існування деталізованих процедур проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП. Співпраця із

численними роботодавцями у контексті організації та реалізації освітнього процесу. Сприяння професійному розвитку викладачів у співпраці ЗВО із іншими організаціями у різних формах та у різних країнах. Стимулювання розвитку викладацької майстерності шляхом морального та матеріального заохочення НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони та недоліки: Під час оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП не зазначаються цілеорієнтовані для ОП вимоги до кандидатів, зокрема щодо відповідності їх академічної та/або професійної кваліфікації запланованим для викладання освітнім компонентам, необхідного для програми досвіду практичної діяльності претендента за певними дисциплінами тощо. Відсутня участь у реалізації освітнього процесу на ОП фахівців-практиків, експертів у галузі та представників-роботодавців на постійній основі (трудові та інші відносини). Рекомендації: Під час оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП доцільно оприлюднювати цілеорієнтовані для ОП вимоги до кандидатів, зокрема щодо відповідності їх академічної та/або професійної кваліфікації запланованим для викладання освітнім компонентам, необхідного для програми досвіду практичної діяльності претендента за певними дисциплінами тощо. З метою підвищення рівня професійної кваліфікації академічного персоналу ОП рекомендовано популяризувати додаткову зайнятність викладачів у практичній сфері менеджменту та/або бізнесу на умовах сумісництва чи укладання цивільно-правових договорів. Варто залучати представників роботодавців для проведення практичних занять на постійній основі (трудові та інші відносини). Запропоновано удосконалити процедуру рейтингового оцінювання професіоналізму та педагогічної майстерності викладачів із урахуванням результатів опитування стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 6.1, 6.3, 6.5 та 6.6. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 6.2 та 6.4 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 6. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Продемонстровані за допомогою відеозапису наявні матеріально-технічні ресурси ЗВО є достатніми для забезпечення реалізації освітньої програми, що включає і досягнення програмних результатів навчання. Зокрема, було продемонстровано навчальні аудиторії, аудиторії з мультимедійними дошками, комп'ютерні класи, де відбуваються заняття. Для студентів функціонує спортивний зал, оснащений всім необхідним для занять. Також у даному приміщенні проводиться спортивно-масова та фізкультурно-оздоровча робота для здобувачів вищої освіти та викладачів. На території корпусу працює буфет, а також медичний пункт, де є все необхідне для надання першої медичної допомоги. Для профілактики поширення COVID-19 у навчальному корпусі на поверхах та в навчальних аудиторіях розміщені для користування санітаїзери. Було продемонстровано гуртожиток, де проживають студенти. Умови проживання у ньому відповідають санітарним вимогам. Також експертній групі було продемонстровано студентський коворкінг в навчальному корпусі, де студенти можуть проводити вільний час. У Маріупольському державному університеті студенти постійно мають доступ до бібліотеки, яка оснащена робочими місцями для студентів. Окрім цього функціонує електронний інституційний репозитарій (<http://repository.mdu.in.ua/>). Згідно слів представника бібліотеки репозитарій поповнюється новими надходженнями щороку. За спеціальністю «Менеджмент» протягом останніх років було придбано близько 900 примірників літератури, регулярно передплачуються періодичні видання як в електронному форматі, так і в друкованому. Окрім цього студенти мають доступ онлайн до міської бібліотеки. Навчально-методичне забезпечення (освітні програми, навчальні плани, робочі навчальні програми з усіх обов'язкових і вибіркових освітніх компонент; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи щодо вивчення дисциплін, завдання для практичних занять, самостійної роботи студентів, заліків, іспитів) загалом забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У Маріупольському державному університеті викладачі та здобувачі вищої освіти мають безкоштовний доступ до інфраструктури ЗВО, а саме: навчального корпусу, спортивного комплексу, бібліотеки, медичного кабінету, коворкінгу. Окрім цього надано право на безоплатне користування бібліотечними, інформаційними фондами університету. Усі здобувачі вищої освіти отримують доступ до інформаційних матеріалів, що стосуються освітнього процесу через платформу Moodle та сайт ЗВО. Студенти та науково-педагогічні працівники мають безкоштовний доступ як до друкованих посібників та праць в бібліотеці, так і до онлайн-бібліотеки (<http://repository.mdu.in.ua/>). Доступ є не тільки до локальної бібліотеки університету, а й міської. На території ЗВО є вільний, безкоштовний доступ до мережі WI-FI.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Санітарно-технічний стан навчальних аудиторій економіко-правового факультету відповідає вимогам чинних норм та правил експлуатації. У корпусі економіко-правового факультету, за допомогою відеозапису, експертній групі було продемонстровано наявність відкритих пожежних виходів, вогнегасників, а також планів евакуації. Під час демонстрації інфраструктури ЗВО експертну групу було ознайомлено із гуртожитками, де проживають студенти даної освітньої програми. При цьому представником органів студентського самоврядування було зазначено, що за дотриманням правил внутрішнього розпорядку стежить комендант. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти та представниками органів студентського самоврядування було відзначено роботу практичного психолога, який проводить консультування, а також продемонстровано обізнаність студентів про можливість звернутися за психологічною допомогою. До того ж часу в корпусі факультету встановлена скринька довіри. Також в корпусі є медичний кабінет, який оснащений всім необхідним для надання першої медичної допомоги, а для профілактики поширення COVID-19 у навчальному корпусі, на поверхах та в навчальних аудиторіях розміщені для користування санітаїзери. У ЗВО створено умови для всебічного задоволення потреб та інтересів здобувачів освіти, підтвердженням чого є активна співпраця з органами студентського самоврядування, організація низки культурно-масових та інформаційно-комунікаційних заходів для студентів, підтримка діяльності творчих колективів. Для проведення вільного часу в корпусі для студентів створено коворкінг.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Інформаційна підтримка здобувачів вищої освіти на факультеті здійснюється шляхом отримання інформації через створені групи адміністрації факультету та студентів у месенджерах (Viber, Telegram). Інформування здобувачів вищої освіти окрім цього здійснюється через офіційну сторінку ЗВО на фейсбуці (<https://m.facebook.com/mdu.mariupol/>). Для вступників до МДУ створено тематичний телеграм-канал "МДУ про вступ", де надається інформаційна підтримка з даної тематики (https://t.me/mdu_mariupol). Окрім цього при спілкуванні з представниками органів студентського самоврядування було відзначено, що інформування академічних груп здійснюється через старост, а також кураторів групи. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти було відзначено, що більшість інформації стосовно освітнього процесу вони дізнаються із Moodle, або сайту ЗВО, із відповідних розділів (<http://mdu.in.ua/index/student/o-80>). Освітня підтримка студентів у ЗВО здійснюється шляхом отримання консультацій у рамках певних предметів, підготовки до іспитів. Окрім цього при спілкуванні зі студентами було відзначено, що з будь-яких організаційних питань вони можуть звернутися до куратора групи. Соціальна підтримка студентів здійснюється шляхом співпраці з органами студентського самоврядування (http://mdu.in.ua/index/studentska_rada/o-72), через можливість залучення до діяльності творчих колективів ("Промінь", вокальна студія "Сопрано") - (<https://bit.ly/34b5DUk>) та ін.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У Маріупольському державному університеті розроблено та затверджено поквартальний План-графік на 2018–2020 рр. реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів ЗВО щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (<https://bit.ly/35djSaC>). На зустрічі експертній групі було продемонстровано вжиті заходи (згідно з планом) для створення достатніх умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Серед них: наявність місць на автостоянці для осіб з особливими потребами, встановлення пандусів та поручнів на зовнішніх сходах навчальних корпусів тощо. Для осіб з вадами зору сходи для входу в корпус позначені жовтою стрічкою. Під час фокус-групи із адміністративним персоналом було вказано, що згідно з розкладом, академічні групи, де є особи з обмеженими можливостями навчаються на першому поверсі.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У МДУ діє Етичний кодекс (<https://bit.ly/2FDflp0>), який регулює правила етичної поведінки учасників освітнього процесу. У етичному кодексі вказана процедура дій в разі недотримання правил етичної поведінки. Для вирішення питань конфліктних ситуацій у ЗВО створена комісія з питань дотримання етичного кодексу МДУ, діяльність якої регулюється Етичним кодексом (розділ 3). До комісії згідно положення входять представники Студентської Ради, що було підтверджено на фокус-групі з органами студентського самоврядування. Головою комісії було сказано, що випадків звернень з приводу порушення етичного кодексу в МДУ не було. В університеті затверджено антикорупційну програму на 2020 р., яка містить політику закладу освіти щодо антикорупційної діяльності (<https://bit.ly/3j5RkEJ>). До того ж діє Комісія з питань запобігання та виявлення корупції в МДУ, діяльність якої регулюється відповідним положенням (http://mdu.in.ua/Dokumenty/korup/polozhennja_pro_komisiju.pdf). На сайті ЗВО створено окремий розділ у вільному доступі, що містить всю необхідну інформацію про антикорупційні заходи. На факультеті працює Комісія з врегулювання конфліктних ситуацій (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_fakultet.pdf), до якої можна звернутися у випадках, які пов'язані із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією. При спілкуванні із студентами за освітньою програмою було з'ясовано, що конфліктних ситуацій не виникало, а у випадку їх появи студенти не обізнані про право звернутися до Комісії з питань дотримання Етичного кодексу.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

У МДУ матеріально-технічні ресурси і навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до онлайн-бібліотеки, яка містить необхідну навчальну літературу. Високий рівень інформаційно-консультативної підтримки студентів з боку адміністрації факультету, зокрема через куратора групи та співпрацю з органами студентського самоврядування. Чітко визначена політика та процедура дій у випадку конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони та недоліки: Здобувачі вищої освіти не в повній мірі ознайомлені із процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі, які можуть бути зумовлені сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією. Не забезпечено належний доступ особам з особливими потребами до верхніх поверхів корпусу. Рекомендації: Варто забезпечувати належне ознайомлення здобувачів вищої освіти із процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі, які можуть бути зумовлені сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією. З метою реалізації права на освіту особам з особливими потребами доцільно продовжувати реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів ЗВО (за прикладом плану-графіку на 2018-2020 рр). Рекомендовано покращувати умови забезпечення вільного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до верхніх поверхів навчальних корпусів шляхом встановлення ліфтів, відповідного облаштування санітарних приміщень тощо.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 7.1, 7.2, 7.3., 7.4. та 7.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 7.6 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 7. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОП частково окреслено у розділі 8 Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у МДУ від 31.05.2018 р. (<https://bit.ly/3ouykhgv>). Такі політики та процедури ЗВО були затверджені і 06.04.2020 р. у Положенні про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ (<https://bit.ly/2Tv3tcc>). Це, зокрема, зафіксовано у розділі 3 «Порядок розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду, удосконалення та закриття освітніх програм»: 3.1. Структура освітніх програм; 3.2. Рекомендації щодо розроблення змісту освітніх програм та 3.2. Розроблення та затвердження освітніх програм (нумерація дублюється); 3.3. Моніторинг, перегляд та удосконалення освітніх програм (згідно критеріїв Додатку до Положення про акредитацію ОП, 2019 р.); 3.4. Порядок організації моніторингу ОП. 3.5. Порядок та процедура оновлення, удосконалення та закриття освітніх програм. В основу розділу покладено рекомендації листа МОН України 1/9-239 від 28.04.2017 р. щодо примірного зразку освітньої програми (<https://bit.ly/37GEfzT>). Відповідно до п. 3.5.1. рішення про необхідність перегляду ОП приймається у разі потреби, але не рідше одного разу за повний курс навчання за ОП на основі аналізу та оцінки результатів моніторингу. Освітня програма може оновлюватися щорічно в частині складових ОП, зокрема, певних ОК, змісту робочих програм, програм практик, внесення змін до навчального навантаження, заходів й методів навчання та викладання тощо. Ініціаторами перегляду ОП можуть виступати: гарант ОП; керівник групи забезпечення спеціальності; адміністрація МДУ; навчальна лабораторія із забезпечення якості освіти навчального відділу МДУ; Науково-методична рада МДУ; декан факультету, на якому реалізується ОП; Вчена рада МДУ; студентське самоврядування МДУ. Якщо результати перегляду вимагають перепроєктування ОП, її освітніх компонентів, кількості кредитів, коригування цілей тощо для досягнення місії МДУ, визначених ПРН, то ОП підлягає модернізації. Проекти модернізованих ОП оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». Варто зазначити, що однією із важливих процедур моніторингу ОП є опитування стейкхолдерів. Особливість ЗВО – це розгалуження процесу перегляду ОП на два підпроцеси: оновлення (стосується усіх компонентів ОП, крім цілей та ПРН, і рекомендується щорічно) та модернізація (передбачає зміни цілей та ПРН). У освітній програмі, яка затверджена 24.06.2020 р., дотримані визначені ЗВО процедури щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП відповідно до Положення від 06.04.2020 р. Це, зокрема, підтверджує Звіт про моніторинг освітніх програм 2019-2020 н.р. (<https://bit.ly/35Sen1x>).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Відповідно до п. 3.3.4 Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ моніторинг ефективності освітньої програми проводиться з метою забезпечення відповідності ОП та потреб здобувачів вищої освіти. Моніторинг освітніх програм в МДУ має здійснюватися у тому числі на такому рівні як «здобувач вищої освіти-академічна група-курс-спеціальність-факультет». Опитування здобувачів (фокус-групи) можуть проводитися стосовно: зрозумілості логіки траєкторії підготовки; виявлення освітніх компонент, для опанування яких відсутні попередньо сформовані компетентності; виявлення компонентів, що містять схожі за змістом модулі; виявлення цілей та ПРН, що не відповідають сучасним тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці і т. ін. Крім того, згідно Положення, одним із ініціаторів перегляду ОП може бути студентське самоврядування МДУ. Фактичне дотримання цих процедур у ЗВО було підтверджено на зустрічах із представниками студентського самоврядування та здобувачами вищої освіти. Так було враховано позицію студентів щодо розширення переліку фахових компетентностей, ПРН та удосконалення змістовної частини освітніх компонент після лекцій провідних зовнішніх стейкхолдерів 04.03.2020 р. (<https://bit.ly/3jc55Ss>). Крім того, представники студентського самоврядування беруть участь у роботі Вченої ради МДУ. Було враховано пропозицію представників органів студентського самоуправління щодо посилення мовної підготовки. У ЗВО проводяться різноманітні періодичні опитування здобувачів (http://mdu.in.ua/index/monitoring_op/0-302). Частково співпраця зі студентами щодо розроблення і подальшого перегляду ОП відображена у результатах їх опитування за встановленою формою (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeAoOmCQO39zClKDoJtnQAYenM5Li_3aJLEr6kByNGTys8FUg/viewform). У п. 10 форми враховуються побажання студентів щодо удосконалення освітнього процесу на спеціальності. Експертній групі були продемонстровані анкети для опитування і у паперовому вигляді. Наслідком імплементації результатів таких опитувань на ОП стало поглиблення мовної та математичної підготовки у контексті орієнтації на моделювання економічних процесів. Це було підтверджено на зустрічі зі здобувачами. Крім того, здобувачі беруть участь у засіданнях кафедри, де розглядаються питання якості освітнього процесу (Протокол № 12 від 03.03.2020 р.). Таким чином, студенти ОП певною мірою залучені до процедур забезпечення її якості як партнери.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У ЗВО функціонує Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в МДУ, 10.06.2020 р. (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkholderiv10.06.20.pdf). Відповідно до п. 3.3.4 Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ моніторинг проводиться шляхом періодичної (щорічно) перевірки змісту ОП фахівцями-практиками через опитування

випускників ОП, які працюють за фахом, роботодавців, у яких працюють випускники, які навчалися за даною ОП, представників баз практик тощо. Частково співпраця із роботодавцями щодо розроблення і подальшого перегляду ОП відображена у результатах їх опитування за встановленою формою (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe6FW-cYcCmPipbw5Bbol7pKp6wcnI_sPBd2faU5ueJUF3sFQ/viewform). У п. 6 форми враховуються побажання роботодавців щодо удосконалення освітнього процесу на ОП. Представники бізнесу зазначили про низку компетентностей, які має формувати програма. Відбувається їх залучення до рецензування якості освітніх програм (Відділення Донецької торгово-промислової палати у м. Маріуполі, ВНЗ «Приазовський державний технічний університет»). Роботодавці залучаються до процедур забезпечення якості ОП через спільну участь викладачів ОП та фахівців із бізнесу у круглих столах та семінарах, присутність представників роботодавців на днях кар'єри та різних професійних заходах та виставках, проведення на освітній програмі тематичних лекцій, тренінгів (http://mdu.in.ua/news/studentiv_mdu_navchali_navichkam_samoprezentaciji/2019-05-10-3066), участі у форумах (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/152301529501795>) тощо. Вибіркове інтерв'ювання представників роботодавців ці факти підтвердило. Отже, бізнес залучений, як партнер, до процедур забезпечення якості ОП. Однак пропозиції роботодавців потребують більш глибокої імплементації на освітній програмі.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Освітня програма акредитується вперше. Однак є багато випускників попередніх років МДУ за спеціальностями 8.050201 «Менеджмент організацій і адміністрування» та 073 «Менеджмент». Ліцензію на підготовку магістрів зі спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» Маріупольському державному університету було надано ще у 2008 р. По таких випускниках діє практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо їх кар'єрного шляху. Випускники за бажанням надають дані про власне працевлаштування. Ця інформація систематизується та зберігається на випусковій кафедрі. Співпраця з випускниками щодо розроблення і подальшого перегляду ОП відображена у результатах їх опитування за встановленою формою (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScrCgZ2jev4d6Hd5gSO4tCCKZyHzEmSfMuAq_J5fEPwpnzT2Q/viewform). У п. 5 форми враховуються побажання випускників щодо розширення або додавання компонент освітньої програми. Крім того, у 2010 р. в університеті був створений відділ з організації практик та працевлаштування випускників, який у 2018 р. реорганізований у навчальну лабораторію з організації практик та працевлаштування випускників. Серед її завдань – здійснення моніторингу працевлаштування випускників шляхом збору даних від випускових кафедр. Унаслідок лабораторією щороку формується загальний звіт щодо працевлаштування випускників ЗВО. Цей звіт обговорюється на засіданнях кафедр, вчених рад факультетів та університету. Започатковану у ЗВО практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників планують використовувати і щодо першого та наступних випусків фахівців освітньої програми, що акредитується.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Реагування системи забезпечення якості закладу вищої освіти на виявлені недоліки в освітній програмі періодично відбувається. Це підтверджує Звіт про моніторинг освітніх програм МДУ у 2019-2020 н.р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_monitoring_op_2019-2020_n.r..pdf). Зокрема, було здійснено перевірку ОП та внесено зміни у відповідності до вимог Стандарту вищої освіти України для спеціальності 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/073-menedzhment-magistr.pdf>), а також Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>). Оновлення освітньої програми розглянуто на засіданні кафедри менеджменту (Протокол № 1 від 28.09.2019 р.). Крім того, зміни схвалено на засіданні Вченої ради економіко-правового факультету (Протокол № 5 від 20.11.2019 р.). До того ж завдяки реагуванню системи внутрішнього забезпечення якості освітньої програми на виявлені недоліки, зокрема й унаслідок опитування стейкхолдерів: додано такі навчальні дисципліни як «Психологія управління» та «HR менеджмент та технології лідерства»; впроваджено ОК «Конкурентоспроможність глобальних компаній», яка буде забезпечувати більш глибоке досягнення таких спеціальних (фахових) компетентностей як здатність до підбору та використання новітніх підходів та методів в управлінні фінансовими результатами організації, а також здатність проводити об'єктивний аналіз зовнішнього середовища організації, здійснювати пошук нових ринкових можливостей шляхом використання сильних сторін та управляти конкурентоспроможністю організації в умовах відкритої та прихованої конкуренції; розроблено та апробовано курс з дистанційного навчання «Управління проектами»; розширено перелік фахових компетентностей (СК14) та ін. За результатами роботи екзаменаційної комісії та рекомендацій голів ЕК сформовано пропозиції щодо удосконалення освітніх компонент ОП «Менеджмент організацій та адміністрування» (Протокол засідання кафедри менеджменту № 10 від 14.01.2020 р.). До того ж часу ухвалено рішення щодо удосконалення освітньої програми за рекомендаціями висновку ГЕР щодо акредитації ОП «Менеджмент» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Розглянуто питання «Про обговорення проекту оновленої освітньої програми «Менеджмент. Менеджмент організацій та адміністрування» з урахуванням вимог та рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та пропозицій стейкхолдерів (Протокол засідання кафедри менеджменту № 13 від 14.04.2020 р.). Практика щодо використання форми щорічного узагальненого звіту про результати моніторингу на всіх освітніх програмах університету може бути рекомендована для використання іншим ЗВО.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередніх акредитацій освітньої програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти не здійснювалося. Однак при формуванні та удосконаленні програми частково бралися до уваги рекомендації попередньої акредитації спеціальності 8.050201 «Менеджмент організацій і адміністрування», яка відбулася у 2009 р. Унаслідок: здобувачі освітньої програми при написанні кваліфікаційних робіт активно використовують прикладні програмні продукти (Microsoft Project, Project Expert, Microsoft Excel); навчально-методичне забезпечення дисциплін, яке розроблено викладачами кафедри менеджменту, представлено у електронному вигляді на Навчальному порталі МДУ (<http://moodle.mdu.in.ua/>), а також у електронному інституційному репозитарію МДУ (<http://repository.mdu.in.ua/>); викладачами кафедри здійснюється робота щодо виконання комплексної (госпдоговірної) теми; активізовано роботу щодо розробки навчальних підручників та посібників та ін. До того ж часу ухвалено рішення щодо удосконалення освітньої програми за рекомендаціями висновку ГЕР щодо акредитації ОП «Менеджмент» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Протокол засідання кафедри менеджменту № 13 від 14.04.2020 р.). Таким чином, результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності від 31.05.2018 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/polozhennja_sistema_vzja.pdf) зазначено, що система внутрішнього забезпечення якості в МДУ створюється з метою досягнення університетом рівня якості, визначеного Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015 р.). Експертна група констатує, що протягом останнього часу ЗВО імплементував багато змін, які суттєво підвищили рівень системи внутрішнього забезпечення якості щодо відповідності таким стандартам. І тут, перш за все, варто відзначити підвищення рівня виявлення та урахування потреб стейкхолдерів на ОП, запровадження постійної звітності щодо моніторингу ОП, розробку Положення про гаранта ОП (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_garanta_op_v_mdu.pdf) та ін. Разом з тим Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності від 31.05.2018 р. побудоване на основі багатьох вимог Ліцензійних умов щодо провадження освітньої діяльності закладів освіти (2015 р.), які вже не є чинними після внесення змін від 10.05.2018 р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>). Зокрема, п. 4.1. Положення МДУ вимагає, щоб перелік складових навчально-методичного забезпечення підготовки здобувачів відповідав нормативам Ліцензійних умов, яких уже не існує. Більше того, це не узгоджується із рекомендаціями МОН України (лист № 1/9-434 від 09.07.2018 р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/list-mon-19-434-vid-09072018-roku-shodo-rekomendacij-z-navchalno-metodichnogo-zabezpechennja>) щодо уникнення необґрунтовано надмірних вимог до змісту та обсягу навчально-методичного забезпечення дисциплін. До того ж у Положенні є розділ 5 «Оцінювання здобувачів вищої освіти». А згідно ч. 3, п. 2, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» для системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО обов'язковим є і щорічне оцінювання НПП, а також регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на сайті (<https://cutt.ly/GyOUPel>). Між тим з 2019 р. в МДУ діє Тимчасове положення про щорічне рейтингове оцінювання НПП, кафедр і факультетів. У складі навчального відділу ЗВО функціонує спеціальний підрозділ щодо координації процесу внутрішнього забезпечення якості (лабораторія із забезпечення якості освіти). Зустріч експертної комісії із його керівником засвідчила про належне розуміння завдань нової парадигми акредитації ОП та положень ESG (2015 р.). Таке розуміння мають і адміністративні працівники МДУ, а також академічний персонал, що задіяний на ОП. Загалом сформована культура якості у ЗВО сприяє успішному розвитку освітньої програми.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Взірцева практика щодо використання форми щорічного узальненого звіту про результати моніторингу на всіх освітніх програмах університету (<https://bit.ly/2HGqtSE>), яка може бути рекомендована для використання іншим ЗВО. Залучення різних стейкхолдерів до процесу, розробки, моніторингу і перегляду ОП, а також інших процедур забезпечення її якості як партнерів. Розгалуження процесу перегляду ОП на два підпроцеси: оновлення (стосується усіх компонент ОП, крім цілей та ПРН, і рекомендується щорічно) та модернізація (передбачає зміни цілей та ПРН). Моніторинг і аналіз потреб стейкхолдерів, а також реагування на пропозиції та виявлені недоліки в освітній програмі. Наявність Положення про гаранта ОП (<https://bit.ly/3ozWywr>). Протягом останнього року ЗВО імплементував багато змін, які суттєво підвищили рівень відповідності системи внутрішнього забезпечення якості стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015 р.).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони та недоліки: Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності МДУ від 31.05.2018 р.: 1) побудоване на основі багатьох вимог Ліцензійних умов щодо провадження освітньої діяльності закладів освіти (2015 р.), які не є чинними з 10.05.2018 р. (<https://bit.ly/3kyDyfn>); 2) комплексно не відображає вимоги ч. 3, п. 2, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту», зокрема що для системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО обов'язковим є щорічне оцінювання НПП (<https://cutt.ly/GyOUPel>). Рекомендації: Запропоновано оновити Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в МДУ із урахуванням внесених змін від 10.05.2018 р. до Ліцензійних умов щодо провадження освітньої діяльності закладів освіти, 2015 р. (<https://bit.ly/2HxVaKm>). Рекомендовано розглянути Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в МДУ щодо оновлення у контексті комплексного відображення вимог ч. 3, п. 2, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» (<https://cutt.ly/GyOUPel>).

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОП має значний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 8.1, 8.2, 8.3, 8.4 та 8.6. Крім того, ОП має взірцеві практики за підкритерієм 8.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 8.7, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 8. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В МДУ сформовані чіткі і зрозумілі правила та процедури, які регулюють права і обов'язки усіх учасників освітнього процесу. Зокрема, вони регламентовані Статутом ЗВО (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf), Правилами внутрішнього розпорядку (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/pravila_vnutrishnogo_rozporjadku_mdu.pdf), Колективним договором між адміністрацією та трудовим колективом на 2015-2020 рр. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/kolektivnij_dogovir_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf), Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості (<http://mdu.in.ua/Dokumenty/systema.pdf>), Етичним кодексом (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf) та ін. Крім того, для цього використовуються і численні документи у контексті регулювання освітнього процесу в МДУ (http://mdu.in.ua/index/normativne_zabezpechennya/0-53). Серед останніх з них: Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/porjadok_viznannja_neformalna_osvita.pdf), Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkholderiv10.06.20.pdf), Положення про гаранта освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової) в МДУ (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_garanta_op_v_mdu.pdf) та ін. Усі нормативні документи знаходяться у публічному доступі та розміщені на сайті ЗВО. Прозорість та публічність освітнього процесу забезпечується МДУ і через оприлюднення окремої інформації у соціальних мережах. Загалом, під час реалізації освітньої програми, усі правила та процедури дотримуються згідно чинного законодавства та внутрішньої нормативної бази.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

У Положенні про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pro_rozrobku-monitoring-pereglyad-udoskonallennja_t.pdf) зазначено, що проекти модернізованих ОП оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». З метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін МДУ, не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї, оприлюднював на своєму офіційному веб-сайті відповідний

проект

(http://mdu.in.ua/publ/proekti_osvitno_profesijnikh_program/osvitno_profesijna_programa_menedzhment_os_magistr/2-1-0-143). Зауваження та пропозиції до ОП надсилалися за електронною адресою (management@mdu.in.ua) до 20.05.2020 р. Освітня програма була затверджена на засіданні вченої ради МДУ 24.06.2020 р. Відповідно до рекомендацій Національного агентства, експертною групою також зверталася увага на доцільність розміщення на сайті ЗВО надісланих пропозицій та зауважень стейкхолдерів після завершення громадського обговорення освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ЗВО розміщена, затверджена 24.06.2020 р. вченою радою МДУ, освітня програма (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/mag-2020-2021/opp_mag_mnt_2020-2021.pdf). У документі відображено загальну інформацію про програму, мету, характеристику ОП, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання, програмні компетентності, перелік компонент, програмні результати навчання, ресурсне забезпечення програми, академічну мобільність, форму атестації, структурно-логічну схему освітньої програми і т. ін. Обсяг та зміст інформації щодо ОП, яка оприлюднена на сайті, достатні для ознайомлення усіх стейкхолдерів (роботодавців, здобувачів вищої освіти, академічної спільноти) та абітурієнтів, які бажають бути більш обізнаними стосовно свого вибору місця навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

У ЗВО визначені чіткі і зрозумілі правила та процедури, які регулюють права і обов'язки усіх учасників освітньої діяльності. На сайті МДУ систематизовано та розміщено основні документи у контексті регулювання навчального процесу. Проекти модернізованих освітніх програм завчасно оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». Наявність актуальної інформації про ОП для потенційних абітурієнтів та стейкхолдерів у відкритих джерелах ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони та недоліки: Надіслані зауваження та рекомендації від роботодавців, здобувачів вищої освіти та академічної спільноти щодо удосконалення освітньої програми, а також зворотна реакція на позицію стейкхолдерів з боку ЗВО (проектної/робочої групи) не є публічними. Рекомендації: З метою публічної довіри та інформування зацікавлених сторін щодо потенційних змін у освітньому процесі доцільно оприлюднювати уніфіковану таблицю із пропозиціями та зауваженнями стейкхолдерів після громадського обговорення проекту ОП. Оприлюднення на сайті МДУ актуальне і для обґрунтування схвалених та відхилених проектною/робочою групою пропозицій стейкхолдерів у доопрацьованій та оновленій освітній програмі.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1 та 9.3. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 9.2, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 9. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Процес консультаційного оцінювання засвідчив, що не існує підстав для ухвалення рішення про відмову в акредитації з причин, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми. Адміністрація ЗВО та гарант ОП сприяли роботі експертної групи. Було вчасно погоджено та оприлюднено програму візиту, а також отримано від ЗВО належні відповіді на запит експертів щодо додаткової інформації. Протягом своєї роботи група отримувала усі необхідні документи. Загалом університет створив належні умови для роботи експертної групи. Експерти констатують наявність навчального процесу на освітній програмі, а також достовірність інформації, яка наведена у Відомостях про самооцінювання ОП. Програма дистанційного візиту до ЗВО була виконана успішно.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Величко Олександр Петрович

Члени експертної групи

Рудніченко Євгеній Миколайович

Бухаріна Людмила Михайлівна

Стеців Леся Петрівна

Дирів Віталія Юріївна